

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE DEFENSA

2074 *Reial decret 96/2009, de 6 de febrer, pel qual s'aproven les reials ordenances per a les Forces Armades.*

Històricament es denominaven «ordenances» un conjunt de normes que sistematitzaven el règim dels militars en els seus diversos aspectes. Una importància singular va tenir la promulgació de les que van servir de guia per a la vida i el funcionament de l'Exèrcit i l'Armada durant més de dos segles. Per a l'Armada, les Ordenances de 1748 de Ferran VI, que establien el govern militar, polític i econòmic de l'Armada naval, i les Ordenances sobre el governament militar i mariner de l'Armada promulgades per Carles IV el 1793. A l'Exèrcit, les dictades per Carles III el 1768 per al règim, disciplina, subordinació i servei dels seus exèrcits, d'aplicació des de 1769 també a l'Armada en el que fossin compatibles amb les seves pròpies. Els articles d'aquestes ordenances que seguien vigents també van ser adoptats per l'Exèrcit de l'Aire des de la seva creació.

Les ordenances, a més de regular aspectes d'índole molt diversa, plasmaven principis ètics que havien de presidir el comportament dels militars, i algunes d'aquestes van perdurar en el temps com a patrimoni comú dels militars espanyols i element essencial en la formació de l'esperit militar i manera d'actuar en la vida quotidiana i en el combat. Tot i això, la gran majoria van ser substituïdes per un altre tipus de disposicions o van caure en desús.

Al principi de l'etapa constituent, i en lògica adaptació al canvi polític i social que s'estava produint a Espanya, es va posar en marxa el procés de revisió de les antigues ordenances, que va culminar amb la promulgació de la Llei 85/1978, de 28 de desembre, de Reials ordenances per a les Forces Armades.

El seu primer objectiu va ser ajustar-se a la Constitució i al marc democràtic d'un Estat de dret, amb la forma de monarquia parlamentària, que assegura l'imperi de la llei com a expressió de la voluntat popular.

Van constituir una fita fonamental en el procés de reforma de les Forces Armades per adaptar-se, sense perdre els valors tradicionals que els són intrínsecs, a la nova realitat de la societat espanyola i a la seva integració en el marc internacional de referència, sent d'aplicació general al conjunt dels exèrcits.

Posteriorment, la configuració del règim de carrera professional dels militars va ser substituïda, fins i tot sense derogació expressa, per la Llei 17/1989, de 19 de juliol, reguladora del règim del personal militar professional, i per la Llei 17/1999, de 18 de maig, de règim del personal de les Forces Armades. Finalment, la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la carrera militar, ha procedit a derogar els articles afectats.

En aquesta última Llei, recollint el mandat de l'article 20 de la Llei orgànica 5/2005, de 17 de novembre, de la defensa nacional, s'han establert les regles essencials que defineixen el comportament dels militars, que han de ser desplegades mitjançant un reial decret en unes noves reials ordenances per a les Forces Armades.

Pel que fa a l'exercici dels drets fonamentals i les llibertats públiques, la Llei 85/1978, de 28 de desembre, va suposar un important avanç en referir-se als drets civils i polítics reconeguts a la Constitució sense altres limitacions que les legalment establertes. Aquestes van ser recollides en la mateixa Constitució i en les lleis orgàniques posteriors, les quals han tingut molt present principis de les Reials ordenances, com són les característiques de les Forces Armades de disciplina, jerarquia i unitat, i el deure de neutralitat política.

Aquests principis segueixen vigents amb rang de llei, o bé en les regles essencials de comportament, definides a la Llei de la carrera militar, o bé en els articles de la Llei 85/1978, que es mantenen en vigor, sense perjudici de la seva futura actualització, que ha de ser

abordada, tal com assenyala el preàmbul de la Llei de la carrera militar, en una llei amb rang d'orgànica segons exigència constitucional.

Al seu torn, altres aspectes bàsics de la defensa nacional com són les missions de les Forces Armades, els seus òrgans superiors o el paper del Govern en la determinació de la política de defensa i en la direcció de l'Administració militar, han quedat regulats en altres normes, entre les quals destaca la Llei orgànica de la defensa nacional. Igualment, les regles relatives a l'ús de la bandera d'Espanya, estan recollides a la Llei 39/1981, de 28 d'octubre.

En conseqüència, aquestes reials ordenances per a les Forces Armades, d'acord amb el que preveu la Llei orgànica de la defensa nacional i la Llei de la carrera militar, conformen un codi deontològic, compendi dels principis ètics i regles de comportament del militar espanyol.

En el títol preliminar, a més de concretar l'àmbit d'aplicació, es fa referència al deure fonamental del militar en la defensa d'Espanya, a la seva actuació com a servidor públic, al jurament o promesa davant la bandera, al respecte als símbols de la pàtria i a les característiques indispensables a les Forces Armades de disciplina, jerarquia i unitat. També s'ha volgut destacar, des de l'inici de les Reials ordenances, el respecte a la dignitat de la persona i als seus drets inviolables, així com la importància del principi d'igualtat de gènere.

A continuació del títol preliminar, s'hi inclouen els referits al militar, a la disciplina i a l'acció de comandament com a títols I, II i III, respectivament. En tots s'hi estableixen regles de comportament d'aplicació general sense distincions per categories i ocupacions militars, ni per l'exercici de càrrecs o destinacions concrets. Aquest criteri es posa clarament de manifest en la generalització per a qualsevol militar de preceptes anteriorment dedicats a l'oficial i al caporal, en representar una síntesi de l'esperit militar i la forma d'entendre i exercir el comandament a les Forces Armades espanyoles.

De la mateixa manera, es mantenen, per la seva tradició, articles de la Llei 85/1978, que procedien de les Ordenances de Carles III. Juntament amb aquests, hi ha conceptes i principis que són especialment assumits per la societat espanyola i que han estat recollits a la Llei 7/2007, de 12 d'abril, de l'estatut bàsic de l'empleat públic.

Respecte a la funció operativa el títol IV, denominat «de les operacions», es divideix en diferents capítols per referir-se a les diverses missions de les Forces Armades. A l'hora d'establir les pautes de comportament del militar, s'han considerat cadascuna d'aquestes missions i els factors que influeixen en el seu compliment normal i, en conseqüència, es descriu la resposta que cadascuna d'aquestes requereix.

El títol es tanca amb un capítol fonamental referit a l'ètica en les operacions, que complementa la regla essencial, definida a la Llei de la carrera militar, en la qual es destaca la importància de fer un ús gradual i proporcionat de la força d'acord amb les regles d'enfrontament que estiguin establertes per a les operacions en què es participi. Tot això d'acord amb els convenis internacionals ratificats per Espanya i els principis del dret internacional humanitari.

Les Reials ordenances finalitzen amb el títol V, que recull en capítols diferenciats les funcions tècniques, logístiques i administratives imprescindibles per assegurar la capacitat operativa de les Forces Armades i contribuir al benestar del personal, i la funció docent, bàsica en la preparació professional dels militars.

És necessari assenyalar que al llarg de l'articulat de les Reials ordenances s'utilitza el terme «unitat» amb caràcter genèric, el qual s'ha d'entendre que pot fer referència tant a una unitat militar o vaixell i, si s'escau, centre o organisme, com a una base, aquarterament o establiment.

La disposició sobre derogacions i vigències és necessàriament complexa. S'han de derogar, d'una banda, articles de les Reials ordenances per a les Forces Armades vigents amb rang de reial decret, segons el que preveu la disposició transitòria dotzena de la Llei de la carrera militar i, de l'altra, articles de les Reials ordenances de l'Exèrcit de Terra, de l'Armada i de l'Exèrcit de l'Aire en els aspectes que són tractats en aquestes noves Reials ordenances o ja ho han estat en altres disposicions amb rang de reial decret o superior.

Les altres normes contingudes en les reials ordenances particulars, denominació que es deixa d'utilitzar, queden temporalment en vigor amb rang de reial decret o ordre del ministre de Defensa, fins que es procedeixi a la nova regulació.

Pel que fa a la guàrdia civil, atesa la naturalesa militar i la condició militar dels seus membres, s'assenyala a l'article 2 que en la seva normativa específica es recollirà el que disposen les reials ordenances per a les Forces Armades en tot el que els sigui aplicable.

Aquest Reial decret compleix, en definitiva, el que disposen l'article 20.2 de la Llei orgànica 5/2005, de 17 de novembre, de la defensa nacional, i l'article 4.3 de la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la carrera militar.

En virtut d'això, a proposta de la ministra de Defensa, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres a la reunió del dia 6 de febrer de 2009,

DISPOSO:

Article únic. Aprovació de les Reials ordenances per a les Forces Armades.

S'aproven les Reials ordenances per a les Forces Armades, el text de les quals s'insereix a continuació.

Disposició derogatòria única. Derogacions i vigències.

1. Queden derogats els articles 1 al 4, 6, 10, 14 al 19, 25, 27, 30 al 33, 35 al 48, 51 al 58, 65 al 78, 80 al 83, 85, 86, 88 al 167 i 191 de la Llei 85/1978, de 28 de desembre, de Reials ordenances per a les Forces Armades, que tenen rang de reial decret segons el que preveu la disposició transitòria dotzena de la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la carrera militar.

2. Queden derogats:

a) Els articles 1 al 4, 6, 11 al 13, 22, 23, 74, 268 al 278, 320 al 325 i 435 al 441 de les Reials ordenances de l'Exèrcit de Terra aprovades pel Reial decret 2945/1983, de 9 de novembre.

b) Els articles 1 al 22, 26 al 79, 138 al 146, 443 al 453 i 614 al 620 de les Reials ordenances de l'Armada aprovades pel Reial decret 1024/1984, de 23 de maig.

c) Els articles 1 al 5, 12 al 23, 307 al 317, 359 al 364, i 473 al 479 de les Reials ordenances de l'Exèrcit de l'Aire aprovades pel Reial decret 494/1984, de 22 de febrer.

3. Així mateix, queden derogades totes les disposicions del mateix rang o inferior en tot el que contradiguin o s'oposin al que preveu aquest Reial decret.

4. Continuen vigents amb el rang que s'esmenta per a cadascun d'aquests, els articles següents:

a) Amb rang de reial decret, els articles 59 a 64 i el 189 de la Llei 85/1978, de 28 de desembre, de Reials ordenances per a les Forces Armades, segons el que preveu l'esmentada disposició transitòria dotzena de la Llei de la carrera militar.

b) Mantenen el rang de reial decret els articles:

1r Del 234 al 267 i del 326 al 414 de les Reials ordenances de l'Exèrcit de Terra.

2n Del 418 al 442 i del 501 al 586 de les Reials ordenances de l'Armada.

3r Del 289 al 306 i del 365 al 452 de les Reials ordenances de l'Exèrcit de l'Aire.

c) Tenen el rang d'ordre ministerial:

1r Els articles 5, 7 al 10, 14 al 21, 24 al 73, 75 al 233, 279 al 319 i 415 al 434 de les Reials ordenances de l'Exèrcit de Terra.

2n Els articles 23 al 25, 80 al 137, 147 al 417, 454 al 500, 587 al 613 i 621 al 644 de les Reials ordenances de l'Armada.

3r Els articles 6 a l'11, 24 al 288, 318 al 358 i 453 al 472 de les Reials ordenances de l'Exèrcit de l'Aire.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.4a de la Constitució, que atribueix a l'Estat la competència exclusiva sobre defensa i Forces Armades.

Disposició final segona. *Desplegament normatiu.*

El ministre de Defensa ha d'aprovar les normes necessàries per a l'actualització dels articles a què es refereix la disposició derogatòria única.4.c).

Disposició final tercera. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 6 de febrer de 2009.

JUAN CARLOS R.

La ministra de Defensa,
CARME CHACÓN PIQUERAS

ÍNDIX

- Títol preliminar: Disposicions generals (articles 1 al 13).
- Títol I: Del militar.
 - Capítol I. Principis bàsics (articles 14 al 23).
 - Capítol II. Normes d'actuació (articles 24 al 43).
 - Títol II: De la disciplina (articles 44 al 52).
 - Títol III: De l'acció de comandament.
 - Capítol I. Exercici del comandament (articles 53 al 65).
 - Capítol II. Relació amb els subordinats (articles 66 al 77).
 - Capítol III. Del comandament d'unitat (articles 78 al 79).
 - Capítol IV. Del suport al comandament (articles 80 al 82).
 - Títol IV: De les operacions.
 - Capítol I. Conceptes generals (articles 83 al 87).
 - Capítol II. De les operacions de combat (articles 88 al 92).
 - Capítol III. De les operacions de pau i ajuda humanitària (articles 93 al 97).
 - Capítol IV. De les operacions de seguretat i benestar dels ciutadans (articles 98 al 103).
 - Capítol V. De les operacions d'evacuació i rescat (articles 104 al 105).
 - Capítol VI. De l'ètica en operacions (articles 106 al 114).
 - Títol V: De les altres funcions del militar.
 - Capítol I. De les funcions tècniques, logístiques i administratives (articles 115 al 122).
 - Capítol II. De la funció docent (articles 123 al 129).

REIALS ORDENANCES PER A LES FORCES ARMADES

TÍTOL PRELIMINAR

Disposicions generals

Article 1. *Objecte.*

Les Reials ordenances per a les Forces Armades, que constitueixen el codi de conducta dels militars, defineixen els principis ètics i les regles de comportament d'acord amb la Constitució i la resta de l'ordenament jurídic. Han de servir de guia a tots els militars per fomentar i exigir l'exacte compliment del deure, inspirat en l'amor a Espanya, i en l'honor, la disciplina i el valor.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

1. Aquestes Reials ordenances són aplicables a tots els militars professionals de les Forces Armades, llevat que estiguin en situacions administratives en les quals tinguin suspesa la condició militar. També són aplicables als alumnes de l'ensenyament militar de formació.

Així mateix, són aplicables, quan estiguin incorporats a les Forces Armades, als aspirants a reservista i als reservistes.

2. Atesa la naturalesa militar de la Guàrdia Civil i la condició militar dels seus membres, la seva normativa específica ha de recollir el que disposen aquestes Reials ordenances en el que els sigui aplicable.

Article 3. *Primer deure del militar.*

La disposició permanent per defensar Espanya, fins i tot amb l'entrega de la vida quan sigui necessari, constitueix el primer i més fonamental deure del militar, que té l'expressió diària en el compliment més exacte dels preceptes que contenen la Constitució; la Llei orgànica 5/2005, de 17 de novembre, de la defensa nacional; la Llei 39/2007, de 19 de novembre, de la carrera militar, i aquestes Reials ordenances.

Article 4. *Deures de caràcter general.*

El militar ha de complir i fer complir la Constitució com a norma fonamental de l'Estat i ha de complir les obligacions derivades de les missions de les Forces Armades, de la seva condició militar i de la seva subjecció a les lleis penals i disciplinàries militars.

Article 5. *Actuació del militar com a servidor públic.*

Ha d'actuar d'acord amb els principis d'objectivitat, integritat, neutralitat, responsabilitat, imparcialitat, confidencialitat, dedicació al servei, transparència, exemplaritat, austeritat, accessibilitat, eficàcia, honradesa i promoció de l'entorn cultural i mediambiental.

Article 6. *Símbols de la pàtria.*

Tot militar té el deure de prestar davant la bandera jurament o promesa de defensar Espanya. Ha de demostrar el màxim respecte a la bandera i a l'escut d'Espanya i a l'Himne nacional com a símbols de la Pàtria transmesos per la història.

Article 7. *Característiques del comportament del militar.*

Ha d'ajustar el seu comportament a les característiques de les Forces Armades de disciplina, jerarquia i unitat, indispensables per aconseguir la màxima eficàcia en la seva acció.

Article 8. *Disciplina.*

La disciplina, factor de cohesió que obliga a manar amb responsabilitat i a obeir el manament, s'ha de practicar i exigir a les Forces Armades com una norma d'actuació. Té la seva expressió col·lectiva en l'acatament a la Constitució i la seva manifestació individual en el compliment de les ordres rebudes.

Article 9. *Jerarquia.*

El militar ha de desenvolupar les seves comeses amb estricte respecte a l'ordre jeràrquic militar en l'estructura orgànica i operativa de les Forces Armades, que defineix la situació relativa entre els seus membres pel que fa a comandament, subordinació i responsabilitat. Els que ocupen els diversos nivells de la jerarquia estan investits d'autoritat per raó del càrrec, destinació o servei, i han d'assumir plenament la responsabilitat consegüent. L'autoritat implica el dret i el deure de prendre decisions, donar ordres i fer-les complir, enfortir la moral, motivar els subordinats, mantenir la disciplina i administrar els mitjans assignats.

Article 10. *Unitat de les Forces Armades.*

S'ha de comportar en tot moment amb lleialtat i companyonia, com a expressió de la voluntat d'assumir solidàriament amb els altres membres de les Forces Armades el compliment de les missions, i contribuir d'aquesta manera a la unitat de les Forces Armades.

Article 11. *Dignitat de la persona.*

Ha d'ajustar la seva conducta al respecte de les persones, al bé comú i al dret internacional aplicable en conflictes armats. La dignitat i els drets inviolables de la persona són valors que té l'obligació de respectar i el dret d'exigir. En cap cas els militars han d'estar sotmesos, ni sotmetre els altres, a mesures que suposin menyscabament de la dignitat personal o limitació indeguda dels seus drets.

Article 12. *Drets fonamentals i llibertats públiques.*

En la seva actuació, el militar ha de respectar i fer respectar els drets fonamentals i les llibertats públiques reconeguts a la Constitució, sense perjudici que en el seu exercici s'hagi d'atenir a les limitacions legalment establertes en funció de la condició militar.

Article 13. *Igualtat de gènere.*

Ha de vetllar per l'aplicació dels criteris i les normes relatius a la igualtat efectiva de dones i homes, i a la prevenció de la violència de gènere.

TÍTOL I

Del militar

CAPÍTOL I

Principis bàsics

Article 14. *Esperit militar.*

El militar al qual l'honor i l'esperit propis no l'estimulin a obrar sempre bé val molt poc per al servei; arribar tard a l'obligació, encara que siguin uns minuts; excusar-se amb mals imaginaris o pretesos dels fatigs que li corresponen; acontentar-se regularment de fer l'indispensable del seu deure, sense que la voluntat pròpia li faci avançar res, i parlar

poques vegades de la professió militar, són proves d'una gran desídia i ineptitud per a la carrera de les armes.

Article 15. *Primacia dels principis ètics.*

Ha de donar primacia als principis ètics que responen a una exigència de la qual ha de fer norma de vida. D'aquesta manera contribueix a la fortalesa de les Forces Armades, garantia de pau i seguretat.

Article 16. *Compliment del deure.*

Ha de complir amb exactitud els deures i les obligacions impulsat pel sentiment de l'honor inspirat en aquestes Reials ordenances.

Article 17. *Virtuts fonamentals.*

Ha de tenir present que la disciplina, el valor, la promptitud en l'obediència i l'exactitud en el servei són virtuts a les quals mai ha de faltar.

Article 18. *Justícia a les Forces Armades.*

Ha de propiciar, amb la seva actuació, que la justícia imperi a les Forces Armades de manera que ningú tingui res a esperar del favor ni que tenir por de l'arbitrarietat.

Article 19. *Dedicació del militar.*

Ha d'exercir la professió amb dedicació i esperit de sacrifici, i subordinar l'honrada ambició professional a l'íntima satisfacció del deure acomplert. Ha de tenir amor al servei i la voluntat constant de ser ocupat en les ocasions de més risc i fatig.

Article 20. *Disponibilitat per al servei.*

Ha d'estar en disponibilitat permanent per al servei, que s'ha de materialitzar de manera adequada a la destinació que s'ocupi i a les circumstàncies de la situació, i ha de fer qualsevol tasca o servei amb la màxima diligència i puntualitat, tant en operacions com per garantir el funcionament de les unitats.

Article 21. *Tradició militar en els exèrcits.*

Els membres de les Forces Armades s'han de sentir hereus i dipositaris de la tradició militar espanyola. L'homenatge als herois que la van forjar i a tots els qui van lliurar la vida per Espanya és un deure de gratitud i un motiu d'estímul per a la continuació de la seva obra.

Article 22. *Prestigi de les Forces Armades.*

El militar ha de vetllar pel prestigi de les Forces Armades i pel seu propi com a membre d'aquestes. S'ha d'esforçar perquè amb la seva aportació personal la unitat, de la qual s'ha de sentir orgullós, mantingui els màxims nivells de preparació, eficàcia, eficiència i cohesió, per tal que mereixi ser designada per a les missions més importants i arriscades.

Article 23. *Història i tradicions.*

Ha de conservar i transmetre la història, les tradicions i els símbols de la seva unitat, per perpetuar-ne el record, contribuir a fomentar l'esperit d'unitat i reforçar les virtuts militars dels seus components.

CAPÍTOL II

Normes d'actuació

Article 24. *Funcions del militar.*

El militar exerceix funcions operatives, tècniques, logístiques i administratives en l'exercici de les seves comeses per a la preparació i l'ocupació de les unitats militars en compliment de les missions encomanades. Aquestes funcions es desenvolupen per mitjà d'accions directives, que inclouen les de comandament, i accions de gestió i executives. També pot actuar en suport al comandament i exercir funcions docents.

Article 25. *Formació.*

Ha de mantenir una sòlida formació moral, intel·lectual, humanística i tècnica, un elevat coneixement de la seva professió i una adequada preparació física, que el capacitin per contribuir a l'eficàcia de les Forces Armades i facilitin la seva adaptació a l'evolució pròpia de la societat i de l'entorn internacional, així com la innovació en mitjans i procediments.

Article 26. *Competència professional.*

S'ha de preparar per assolir el nivell més elevat de competència professional, especialment en els àmbits operatiu, tècnic i de gestió de recursos, i per desenvolupar la seva capacitat d'adaptar-se a diferents missions i escenaris.

Article 27. *Acció conjunta.*

Ha de ser conscient de la importància de l'acció conjunta de les Forces Armades, entitat única i integradora de les formes d'acció específiques de cadascun dels seus components.

Article 28. *Conducte reglamentari.*

Per a temes del servei, s'ha de relacionar amb superiors i subordinats pel conducte regular segons l'estructura jeràrquica de les Forces Armades, que és el conducte reglamentari, llevat en els casos que n'estigui establert un d'específic per adreçar-se a l'òrgan competent per resoldre.

Article 29. *Acatament i transmissió de la decisió.*

Abans que el seu cap hagi pres una decisió, li pot proposar tots els suggeriments que consideri adequats; però una vegada adoptada, l'ha d'acceptar i defensar com si fos pròpia, i desenvolupar-la i transmetre-la amb fidelitat, claredat i oportunitat per aconseguir que s'executi correctament.

Article 30. *Relacions amb les autoritats civils.*

Ha de posar de manifest el respecte i la cortesia militar en les relacions amb les autoritats del Govern de la Nació, de les comunitats autònomes i dels poders legislatius i judicial, així com amb les altres autoritats de les administracions públiques.

Article 31. *En l'àmbit internacional.*

Quan s'integri temporalment en exèrcits i òrgans de defensa d'altres països o en organitzacions internacionals, li és aplicable el que disposen aquestes Reials ordenances, sense perjudici de les peculiaritats previstes en els tractats, convenis i altres acords internacionals subscrits per Espanya. Ha d'observar en el seu tracte amb els membres dels exèrcits d'altres nacions les mateixes regles de comportament que regeixen a les Forces Armades espanyoles.

Article 32. *Relacions amb la població civil.*

Ha de fomentar la relació amb la població civil i ha de ser cortès i deferent en el tracte amb la població, en particular amb la que pugui estar afectada més directament per les seves activitats, i evitar qualsevol molèstia innecessària.

Article 33. *Discreció en assumptes del servei.*

Ha de mantenir discreció sobre els assumptes relatius al servei. Ha d'observar les disposicions i les mesures vigents sobre matèries classificades i protecció de dades de caràcter personal, així com les relacionades amb l'accés a llocs restringits.

Article 34. *Informes sobre assumptes del servei.*

A l'hora d'informar sobre assumptes del servei, ho ha de fer de manera objectiva, clara i concisa, sense amagar ni desvirtuar res del que sàpiga.

Article 35. *No influència en la resolució de tràmits.*

No ha d'influir en l'agilitació o resolució dels tràmits o procediments sense una causa justa i, en cap cas, quan suposi un menyscabament dels interessos de tercers.

Article 36. *Informes personals i avaluacions.*

Ha d'obrar amb la màxima reflexió, justícia i equitat en l'elaboració dels informes personals, així com en els processos d'avaluació en què participi, conscient de la gran transcendència que tenen, tant per als interessats com per al conjunt de l'organització.

Article 37. *Novetats o irregularitats.*

Si observa alguna novetat o té notícia de qualsevol irregularitat que pugui afectar el bon funcionament de la unitat, ha d'intentar posar-hi remei i ho ha de posar en coneixement dels superiors mitjançant un informe verbal o escrit, segons la urgència i la importància del fet.

Article 38. *Queixes i reclamacions.*

Si té alguna queixa o reclamació sobre assumptes del servei que pugui afectar o perjudicar els seus interessos, ho ha de posar en coneixement dels superiors, i ho ha de fer de bones maneres i pel conducte reglamentari. Tot això, sense perjudici d'exercir els drets o les accions que legalment li corresponguin.

Article 39. *Conciliació de la vida professional, personal i familiar.*

Ha de ser conscient de la importància que té per a la seva unitat i per als qui en formen part l'aplicació de les normes sobre conciliació de la vida professional, personal i familiar. Ha de facilitar aquesta conciliació en tot el que sigui de la seva competència, tenint en compte les necessitats del servei.

Article 40. *Cura de la salut.*

Ha de posar especial atenció i cura en tots els aspectes que afectin la salut i la prevenció de conductes que hi atemptin en contra. Ha de considerar l'educació física i les pràctiques esportives com a elements bàsics en el manteniment de les condicions psicofísiques necessàries per a l'exercici professional i que, a més, afavoreixen la solidaritat i la integració.

Article 41. *Reconeixement al militar retirat.*

Ha de tractar el militar retirat amb el respecte i la consideració que mereixen la seva dedicació i serveis prestats, i ha d'observar les mostres de companyonia i cortesia pertinents.

Article 42. *Maneig i ús de les armes.*

Ha de posar la màxima atenció en tot el que es refereix al maneig de les armes, especialment en l'aplicació de les normes de seguretat, conscient de la gran importància que tenen. Per fer-ne ús, s'ha d'atenir estrictament a la normativa vigent, a les ordres rebudes i a les regles d'enfrontament.

Article 43. *Conservació del material.*

Ha de tenir cura i conservar en perfectes condicions d'ús les instal·lacions, el material, l'equip i l'armament que tingui al seu càrrec d'acord amb la normativa aplicable. Ha d'assegurar l'aprofitament dels recursos posats a disposició de les Forces Armades i ha de vigilar el compliment de les mesures de seguretat i mediambientals pertinents.

TÍTOL II

De la disciplina

Article 44. *De la disciplina.*

La disciplina, quant a conjunt de regles per mantenir l'ordre i la subordinació entre els membres de les Forces Armades, és una virtut fonamental del militar que obliga tothom de la mateixa manera. L'adhesió racional del militar a les seves regles garanteix la rectitud de la conducta individual i col·lectiva, i assegura el compliment rigorós del deure. És un deure i una responsabilitat del militar practicar, exigir i enfortir la disciplina.

Article 45. *Compliment d'ordres.*

Ha d'obeir les ordres, que són els manaments relatius al servei que un militar dona a un subordinat, de manera adequada i dins de les atribucions que li corresponguin, perquè porti a terme o ometi una actuació concreta. També ha d'atendre els requeriments que rebí d'un militar d'ocupació superior referents a les disposicions i les normes generals d'ordre i comportament.

Article 46. *Instruccions i ordres d'autoritats.*

Ha de complir igualment les instruccions i les ordres d'autoritats i superiors civils de qui depengui jeràrquicament en les organitzacions nacionals o internacionals en què presti servei.

Article 47. *Responsabilitat en l'obediència.*

En el compliment de les ordres, s'ha d'esforçar a ser fidel als propòsits del comandament, amb responsabilitat i esperit d'iniciativa. Davant l'imprevist, ha de prendre una decisió coherent amb aquells propòsits i amb la unitat de doctrina.

Article 48. *Límits de l'obediència.*

Si les ordres comporten l'execució d'actes constitutius de delictes, en particular contra la Constitució i contra les persones i els béns protegits en cas de conflicte armat, el militar no està obligat a obeir-les. En tot cas, ha d'assumir la greu responsabilitat de la seva acció o omissió.

Article 49. *Objecció sobre ordres rebudes.*

En el cas que consideri necessari presentar alguna objecció a l'ordre rebuda, l'ha de formular davant qui li hagi donat. Si l'incompliment perjudica la missió encomanada, s'ha de reservar l'objecció fins que l'hagi acomplert.

Article 50. *Actitud davant el personal de servei.*

Tot militar, sigui quina sigui la seva ocupació, ha d'atendre les indicacions o instruccions d'un altre que, fins i tot sent d'una ocupació inferior a la seva, estigui de servei i actuï en virtut d'ordres o consignes que tingui encarregat de fer complir.

Article 51. *Forma de corregir.*

Quan apreciï una falta, l'ha de corregir i, si és procedent, ha d'imposar la sanció que correspongui o informar-ne a qui tingui la potestat sancionadora. En presència d'un superior, no ha de corregir les faltes o els defectes que observi quan correspongui al superior fer-ho. En benefici de la disciplina, tampoc no ha de corregir ni cridar l'atenció a ningú davant altres d'una ocupació inferior, excepte en els casos en què la falta s'hagi comès en presència d'aquests o que, si no ho fes, s'originaria un perjudici per al servei.

Article 52. *Signes externs de disciplina, cortesia militar i policia.*

Ha de posar molta cura a observar i exigir els signes externs de disciplina, cortesia militar i policia, mostres de la formació militar. S'ha d'esforçar a posar de manifest l'atenció i el respecte a altres persones, siguin militars o civils, a destacar per la correcció i l'energia en la salutació i pel fet de vestir l'uniforme amb orgull i propietat. Ha de tenir present que la salutació militar constitueix una expressió de respecte mutu, disciplina i unió entre tots els membres de les Forces Armades.

TÍTOL III**De l'acció de comandament****CAPÍTOL I****Exercici del comandament****Article 53. *Estil de comandament.***

El militar que exerceixi el comandament s'ha de fer estimar i respectar pels subordinats; no els ha de dissimular mai les faltes de subordinació; els ha d'infondre amor al servei i exactitud en el desenvolupament de les obligacions; ha de ser ferm en el comandament, gracioble en el que pugui i moderat en la seva actitud i paraules encara que amonesti o sancioni.

Article 54. *Lideratge.*

Ha de reafirmar el lideratge procurant aconseguir el suport i la cooperació dels subordinats pel prestigi adquirit amb el seu exemple, preparació i capacitat de decisió.

Article 55. *Responsabilitat en l'exercici del comandament.*

El sentit de la responsabilitat és indispensable per al bon exercici del comandament i per aquest s'ha de fer creditor de la confiança dels superiors i subordinats.

La responsabilitat en l'exercici del comandament militar no és renuncioble ni pot ser compartida. Els que exerceixin el comandament han d'intentar inculcar una disciplina basada en el convenciment. Qualsevol comandament té el deure d'exigir obediència als

subordinats i el dret que es respecti la seva autoritat, però no pot ordenar actes contraris a les lleis o que constitueixin delictes.

Article 56. Responsabilitats penals greus en relació amb els delictes contra el dret internacional humanitari.

Ha de ser conscient de la greu responsabilitat que li correspon i assumeix per evitar que les forces sotmeses al seu comandament o control efectiu cometin els delictes de genocidi, lesa humanitat i contra les persones i els béns protegits en cas de conflicte armat.

Article 57. Estima per la vida dels subordinats.

Ha de considerar la vida dels subordinats com un valor inestimable i no els ha d'exposar a més perills que els exigits pel compliment de la missió. S'ha de preocupar constantment per vetllar per la protecció i seguretat del personal a les seves ordres.

Article 58. Capacitat per al combat.

El comandament ha de ser conscient que la capacitat per al combat depèn en gran mesura de la moral de victòria, la motivació i l'eficàcia de la instrucció i l'ensinistrament.

Article 59. Unitat d'acció.

Amb la finalitat d'assegurar la unitat d'acció i la màxima eficàcia operativa, ha de mantenir un contacte permanent amb els comandaments que li estiguin subordinats i estudiar amb atenció les propostes que aquests li presentin.

Article 60. Capacitat de decisió, iniciativa i creativitat.

La condició essencial de qui exerceix el comandament és la capacitat per decidir. Ha d'actuar amb iniciativa i l'ha de fomentar entre els subordinats. Per adoptar les decisions ha d'aplicar la normativa vigent i actuar amb creativitat i capacitat de judici sense coartar la intuïció i la imaginació.

Article 61. Exercici de l'autoritat.

Ha d'exercir l'autoritat amb fermesa, justícia i equitat; evitar qualsevol arbitrarietat, i promoure un ambient de responsabilitat, íntima satisfacció i respecte mutu i lleialtat. Ha de mantenir les ordres amb determinació, però no s'hi ha d'aferrar si l'evolució dels esdeveniments aconsella variar-les.

Article 62. Presa de decisions.

En l'exercici de l'autoritat, ha de ser prudent en la presa de decisions, fruit de l'anàlisi de la situació i la valoració de la informació disponible, i les ha d'expressar en ordres concretes, l'execució de les quals ha de dirigir, coordinar i controlar, sense que la insuficiència d'informació, ni cap altra raó, pugui disculpar-lo de romandre inactiu en situacions que requereixin la seva intervenció.

Article 63. Raonament de les ordres.

Ha de raonar en la mesura que sigui possible les ordres per facilitar-ne la comprensió i la col·laboració conscient i activa dels subordinats; amb això aconsegueix que el seu acatament es fonamenti en la lleialtat i la confiança que hi ha d'haver entre tots els membres de les Forces Armades.

Article 64. Transmissió d'ordres.

Normalment ha de donar les ordres a través dels seus subordinats immediats i quan ho faci directament a qui les hagi d'executar, els n'ha d'informar. Ha de recolzar les ordres

que donin els subordinats, sempre que no perjudiquin la missió encomanada o comportin una injustícia, cas en què les ha de corregir.

Article 65. Administració de recursos.

Ha d'administrar els recursos posats sota la seva responsabilitat per obtenir-ne el màxim rendiment, d'acord amb els principis d'economia i eficiència en la utilització i eficàcia en el compliment dels objectius fixats.

CAPÍTOL II

Relació amb els subordinats

Article 66. Coneixement de l'organització pels subordinats.

El militar que exerceixi el comandament és responsable que els subordinats, des del moment de la seva incorporació, coneguin l'organització i el funcionament de la seva unitat, així com la dependència jeràrquica, atribucions, deures i responsabilitats dins de aquesta.

Article 67. Respecte a les funcions i comeses dels subordinats.

Ha de vetllar perquè tots els subordinats exerceixin les funcions i desenvolupin les comeses que els corresponguin per raó de càrrec, destinació o servei, sense atribuir-se ni envair les competències alienes, contribuint així a l'eficàcia del conjunt.

Article 68. Aptituds professionals dels subordinats.

Ha de posar atenció a les aptituds i trajectòria professional dels subordinats de manera que aquestes es corresponguin amb les tasques que tinguin encomanades i ha d'elevant, si s'escau, les propostes convenients per millorar-ne el rendiment, conjugant les seves aspiracions professionals amb l'eficàcia de la seva unitat.

Article 69. Coneixement dels subordinats i els seus interessos.

Ha de mantenir amb els subordinats un contacte directe, especialment amb els seus col·laboradors immediats, que li permeti conèixer-ne les aptituds, aspiracions i història militar, atendre les seves inquietuds i necessitats, així com vetllar pels seus interessos professionals i personals. Tot això el capacita per assignar-los els llocs i les tasques més adequats i qualificar-los amb justícia.

Article 70. Motivació dels subordinats.

Ha d'utilitzar tots els mitjans al seu abast, principalment la persuasió i l'exemple, per motivar els subordinats en l'exercici professional.

Article 71. Tramitació de peticions.

Ha de rebre i resoldre o tramitar, amb l'informe que sigui procedent, les peticions, recursos, reclamacions o queixes formulats per un subordinat en l'exercici dels seus drets.

Article 72. Esperit d'equip.

Ha de fomentar l'esperit d'equip per augmentar la cohesió de la unitat i la convergència d'esforços amb la finalitat d'assolir el màxim rendiment individual i de conjunt.

Article 73. Convivència en la unitat.

Ha de vetllar per la convivència entre tots els subordinats sense cap discriminació per raó de naixement, origen racial o ètnic, gènere, orientació sexual, religió o conviccions, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social, i fomentar la companyonia i la integració intercultural.

Article 74. Informació als subordinats.

Ha d'informar els subordinats del desenvolupament de les activitats, exercicis i operacions en curs, així com dels plans i projectes que els puguin afectar, en la mesura que les circumstàncies ho permetin.

Article 75. Reconeixement de mèrits.

Ha de reconèixer i premiar els subordinats que se n'hagin fet creditors en justa proporció als seus mèrits, ell mateix o elevant les propostes que corresponguin. El seu reconeixement públic representa una satisfacció per qui el rep, un estímul per a la unitat de la qual forma part i un exemple per a tothom.

Article 76. Seguretat en el treball.

Ha de ser una responsabilitat i una preocupació constant de qui exerceix el comandament vetllar per la seguretat i la prevenció de riscos en l'exercici professional del personal a les seves ordres, les condicions sanitàries de les instal·lacions i de l'alimentació, i el compliment de la normativa general adaptada a les peculiaritats pròpies de les seves funcions.

Article 77. Activitats culturals, esportives i recreatives.

Ha de fomentar les activitats culturals i esportives, i facilitar les recreatives del personal a les seves ordres i, sempre que sigui possible, les ha d'integrar a l'entorn civil en què la unitat es desenvolupi.

CAPÍTOL III

Del comandament d'unitat

Article 78. Del comandament d'unitat.

El militar que estigui al capdavant d'una unitat, dins l'estructura orgànica de les Forces Armades, és el màxim responsable del seu bon funcionament, de la seva preparació, de possibilitar la seva posada a disposició de l'estructura operativa i de l'exacte compliment de les ordres rebudes, d'acord amb les normes d'organització corresponents. S'ha de preocupar de mantenir i potenciar la disciplina, la moral, la motivació, la seguretat, la formació militar i les condicions físiques dels subordinats, i procurar que coneguin, compleixin i facin complir al seu nivell les obligacions que imposa el servei.

Article 79. Del comandant o cap d'unitat, vaixell o aeronau.

El militar al comandament d'una organització operativa, vaixell o aeronau té la denominació de comandant o cap i és designat expressament per exercir aquest comandament. El seu objectiu ha de ser l'exacte compliment de la missió que se li hagi confiat d'acord amb les ordres rebudes, per a la qual cosa ha de posar en joc tots els recursos al seu abast. Ha de ser una exemple permanent davant els subordinats, i destacar per la seva competència, lideratge i professionalitat.

CAPÍTOL IV

Del suport al comandament

Article 80. *Qualitats en el suport al comandament.*

El militar en tasques de suport al comandament ha d'ajudar-lo en el compliment de la missió encomanada, i prestar-li la seva col·laboració total. Ha de portar a terme la seva tasca amb rigor intel·lectual, coordinació d'esforços i capacitat de diàleg i síntesi. Les seves qualitats essencials han de ser la lleialtat, la competència professional, la capacitat de treball i la discreció.

Article 81. *Responsabilitat davant el comandament.*

Ha de proporcionar al comandament una informació puntual i objectiva amb els elements de judici i les dades que li permetin fonamentar les seves decisions. Ha de tenir present que el treball que desenvolupa és impersonal i que només és responsable davant del seu cap. No ha d'interferir en les accions directives pròpies del comandament.

Article 82. *Fidelitat als propòsits del comandament.*

Ha de ser fidel als propòsits del comandament en materialitzar les seves decisions en les ordres, instruccions o directives corresponents. Ha de vetllar per la seva difusió i compliment i ha d'aclarir davant els comandaments subordinats tot el que sigui necessari per millorar-ne l'execució.

TÍTOL IV

De les operacions

CAPÍTOL I

Conceptes generals

Article 83. *Preparació per al combat.*

En tot tipus d'operacions, el militar ha d'estar preparat per afrontar amb valor, abnegació i esperit de servei situacions de combat, siguin quines siguin les missions de les Forces Armades en què desenvolupi les seves tasques i exerceixi les seves funcions.

Article 84. *Ús legítim de la força.*

En l'ús legítim de la força, el militar n'ha de fer un ús gradual i proporcionat, d'acord amb les regles d'enfrontament establertes per a les operacions en les quals participi.

Article 85. *Principi d'humanitat.*

La seva conducta en el transcurs de qualsevol conflicte o operació militar s'ha d'ajustar a les normes que hi siguin aplicables dels tractats internacionals en què Espanya formi part, relatius al dret internacional humanitari.

Article 86. *Aplicació de les regles de comportament específiques en les operacions.*

Ha de tenir present que les regles de comportament que conté aquest títol, encara que es regulin específicament per a cada tipus d'operacions, han de servir de guia d'actuació en totes les operacions.

Article 87. *Accions distingides.*

El comandament ha de valorar com a accions distingides en les operacions, les que constitueixin un exemple de valor, moral o perícia militar i una superació excepcional en el compliment del deure, així com aquelles en les quals es manifesti de manera excepcional el tracte humanitari, les dots de persuasió per mitjans pacífics o la capacitat negociadora.

CAPÍTOL II

De les operacions de combat

Article 88. *Compliment de la missió.*

En cas de conflicte armat, encoratjat per la legalitat i legitimitat de la seva causa i el suport de la Nació, el militar ha d'actuar sempre amb indestructible voluntat de vèncer. El combatent ha de concentrar la seva atenció i esforç en el compliment de la missió de la seva unitat amb plena entrega, sacrifici i energia per aconseguir l'objectiu assignat.

Article 89. *Qualitats del combatent.*

La moral de victòria, el valor, el coratge, la serenitat i l'esperit de lluita són qualitats que ha de tenir tot combatent.

Article 90. *Conservació del lloc.*

Qui rebí l'ordre de conservar el seu lloc costi el que costi, ho ha de fer.

Article 91. *Subordinació a la finalitat general.*

Ha de subordinar l'objecte immediat de la seva acció en el combat a la finalitat general de les operacions, sense caure en la vana satisfacció d'un èxit limitat o personal.

Article 92. *Moral de victòria.*

Tot comandament en combat ha d'inspirar als subordinats valor i serenitat per afrontar els riscos. Ha de dedicar la seva capacitat a conservar la moral de victòria, la disciplina i l'ordre, i evitar que ningú intenti desistir en l'acció, abandonar el lloc o desobeir les ordres rebudes.

CAPÍTOL III

De les operacions de pau i ajuda humanitària

Article 93. *Missions de pau, estabilitat, seguretat i ajuda humanitària.*

Quan el militar actuï en missions per contribuir al manteniment de la pau, l'estabilitat i la seguretat, i donar suport a l'ajuda humanitària, ho ha de fer com a instrument de la Nació espanyola al servei d'aquests fins, en estreta col·laboració amb exèrcits de països aliats i en el marc de les organitzacions internacionals de les quals Espanya formi part.

Article 94. *Resposta davant situacions canviants.*

El coneixement i el compliment de les regles d'enfrontament li han de permetre fer front a les situacions canviants de cada moment, i ha d'estar preparat per assumir la protecció de la població afectada i els riscos consegüents.

Article 95. *Adaptació a situacions complexes.*

El militar ha d'utilitzar tota la seva capacitat d'anàlisi i iniciativa per fer front a les situacions complexes, diverses i imprevisibles en les quals pugui estar involucrat i s'hi ha d'adaptar amb mentalitat oberta, atenent el compliment de la missió, aplicant el principi d'humanitat i sense descuidar la seva seguretat i la de la seva unitat.

Article 96. *Preparació i actuació en operacions de pau o humanitàries.*

S'ha d'instruir i posar tot el seu interès al coneixement i la comprensió dels elements identificadors de la cultura i els costums propis de la zona de desplegament, elements que ha de respectar llevat que comprometin la missió encomanada o la seguretat pròpia i la dels subordinats.

Article 97. *Relacions amb organitzacions civils.*

Ha de col·laborar, dins les possibilitats de la missió encomanada, amb les organitzacions civils que duguin a terme tasques a favor de la pau, la seguretat, l'estabilitat o d'ajuda humanitària.

CAPÍTOL IV

De les operacions de seguretat i benestar dels ciutadans

Article 98. *Seguretat i benestar dels ciutadans.*

El militar ha de posar tot el seu esforç a preservar la seguretat i el benestar dels ciutadans durant l'actuació de les Forces Armades en casos de greu risc, catàstrofe, calamitat o altres necessitats públiques.

Article 99. *Rapidesa de reacció.*

S'ha d'esforçar des dels primers moments perquè la seva ràpida intervenció suposi una resposta eficaç que infongui confiança i tranquil·litat a la població civil.

Article 100. *Repercussió en la imatge de les Forces Armades.*

Ha d'actuar amb la màxima competència i esperit de sacrifici, i afrontar les situacions crítiques amb serenitat, conscient que la seva intervenció, per la proximitat a la població civil, té una enorme transcendència en la imatge que la societat té de les Forces Armades.

Article 101. *Competència en l'actuació.*

En l'execució de la missió que tingui encomanada, ha de complir les seves cometes amb la màxima perícia, basada en la seva competència professional, per protegir la vida i la integritat de tots els afectats i evitar riscos innecessaris.

Article 102. *Intervenció coordinada amb altres institucions i col·lectius.*

Ha de buscar la perfecció en l'execució de les seves cometes, sempre en benefici del conjunt, tenint present que la unitat de la qual formi part ha d'intervenir de manera coordinada amb altres institucions i col·lectius que atenguin les emergències.

Article 103. *Suport a les Forces i Cossos de Seguretat.*

Quan se li assignin tasques de col·laboració i suport a les Forces i Cossos de Seguretat s'ha d'esforçar al màxim per protegir el lliure exercici dels drets i les llibertats i garantir la seguretat ciutadana.

CAPÍTOL V

De les operacions d'evacuació i rescat

Article 104. *Evacuació d'espanyols a l'estranger.*

Ha d'actuar amb la màxima diligència, en col·laboració amb altres organismes nacionals o internacionals, en missions d'evacuació d'espanyols a l'estranger quan circumstàncies d'inestabilitat al país posin en risc greu la seva vida o els seus interessos. Si s'escau, ha d'actuar de la mateixa manera en relació amb ciutadans d'altres països.

Article 105. *Rescat de personal en territori hostil.*

En operacions de rescat per recuperar el personal que estigui aïllat en territori hostil, el militar ha de tenir molt present que amb la seva actuació contribueix a elevar la moral de la unitat i a proporcionar confiança en el comandament i seguretat al combatent.

CAPÍTOL VI

De l'ètica en operacions

Article 106. *Deures en relació amb el dret internacional humanitari.*

El militar ha de conèixer i difondre, i també aplicar en el transcurs de qualsevol conflicte armat o operació militar, els convenis internacionals ratificats per Espanya relatius a l'alleugeriment de la sort de ferits, malalts o naufrags de les Forces Armades, al tracte als presoners i a la protecció de les persones civils, així com els relatius a la protecció de béns culturals i a la prohibició o restriccions de l'ús de determinades armes.

Article 107. *Protecció de ferits, malalts, naufrags, presoners, detinguts i població civil.*

Ha de tractar i cuidar amb humanitat i sense discriminació els ferits, malalts, naufrags, presoners, detinguts i membres de la població civil que estiguin en el seu poder.

Article 108. *Recerca de ferits, malalts, naufrags i morts.*

En la mesura que ho permetin el compliment de la missió i la seguretat de la unitat, ha d'adoptar sense tardança totes les mesures que siguin possibles per buscar els ferits, malalts i naufrags, emparar-los contra el saqueig i els maltractaments, així com per buscar els morts, i impedir l'espoli dels uns i els altres.

Article 109. *Actitud com a presoner.*

S'ha d'esforçar a no ser capturat però, en el cas de caure presoner, tot combatent ha de tenir en compte que segueix sent un militar en el seu comportament davant l'enemic i davant els companys de captivitat, i mantenir les relacions de subordinació i les regles de disciplina. No ha d'acceptar de l'enemic cap pacte ni favor especial. Ha d'utilitzar tots els recursos per evitar respondre altres preguntes que no siguin les relatives a facilitar el seu nom i cognoms, ocupació, filiació i data de naixement, i ha de fer tot el que sigui necessari per evadir-se i ajudar que els companys ho facin.

Article 110. *Tracte als presoners o detinguts.*

No ha de sotmetre a tortura o vexació els presoners i detinguts, i els ha de tractar amb humanitat i respecte, i subministrar-los els mitjans necessaris per a la seva salut i higiene i evitar situar-los en zones exposades als riscos del combat. En el termini més breu possible, els ha d'evacuar lluny de la zona de combat perquè quedin fora de perill.

Article 111. *Principi de distinció.*

En el transcurs de qualsevol operació, ha de tenir en compte el principi de distinció entre persones civils i combatents i entre béns de caràcter civil i objectius militars per protegir la població civil i evitar en la mesura que sigui possible les pèrdues ocasionals de vides, patiments físics i danys materials que li puguin afectar.

Article 112. *Protecció de la població especialment vulnerable.*

Ha de protegir les persones indefenses o desvalgudes, especialment les dones i els nens, contra la violació, la prostitució forçada, els tractes humiliants i degradants o qualsevol forma d'explotació o agressió sexual.

Article 113. *Protecció de béns culturals.*

No ha d'atacar ni fer objecte de represàlies o d'actes d'hostilitat béns culturals o llocs de culte clarament reconeguts, que constitueixin el patrimoni cultural i espiritual dels pobles i als quals s'hagi atorgat protecció en virtut d'acords especials. Ha d'evitar la utilització d'aquests béns culturals o d'instal·lacions que hi estigui pròximes per a propòsits que els puguin exposar a la destrucció o al deteriorament.

Article 114. *Mitjans i mètodes de combat.*

No ha d'utilitzar mitjans o mètodes de combat prohibits pel dret internacional humanitari que puguin causar mals superflus o patiments innecessaris, així com aquells que estiguin dirigits a causar o puguin ocasionar perjudicis extensos, greus i duradors al medi ambient, i comprometre la salut o la supervivència de la població.

TÍTOL V

De les altres funcions del militar

CAPÍTOL I

De les funcions tècniques, logístiques i administratives

Article 115. *Importància i finalitat d'aquestes funcions.*

El militar ha de tenir en compte que les funcions tècniques, logístiques i administratives són primordials per assegurar la capacitat operativa de les Forces Armades, mantenir i perfeccionar l'armament, el material i l'equip; prestar suport al personal, i contribuir al seu benestar.

Article 116. *Manera de desenvolupar-les.*

En l'exercici d'aquestes funcions ha de treballar amb ordre, mètode, claredat de judici, diligència i capacitat d'organització, mantenint la unitat de criteri en els procediments i resolent dins el termini els expedients o assumptes de la seva competència. No ha de dubtar a proposar al comandament totes les reformes i millores que consideri adequades, especialment les que puguin redundar en una simplificació i informatització dels procediments. Ha d'acceptar de bon grat la realització de treballs extraordinaris que el desenvolupament d'aquestes funcions li pugui suposar.

Article 117. *Valor dels treballs tècnics.*

Ha de tenir present que qualsevol treball per insignificant que sembli pot tenir rellevància en el funcionament de la seva unitat o en el compliment de la missió, ja que els defectes d'execució podrien produir danys irreparables en persones o sistemes d'armes o fins i tot el fracàs de la missió.

Article 118. *Actitud davant les funcions tècniques.*

El militar que desenvolupi funcions tècniques les ha de portar a terme amb entrega, coneixements adequats i professionalitat. S'ha d'esforçar a actualitzar i perfeccionar els seus coneixements, adaptar-los a l'evolució de les tècniques, a la innovació en el desenvolupament dels mitjans i a la creixent complexitat dels sistemes i equips per estar en condicions de portar a terme la seva tasca amb la màxima perfecció i rapidesa, conscient de la importància que tenen per augmentar el rendiment del treball.

Article 119. *Objectivitat.*

La seva actuació en funcions administratives s'ha de fonamentar en consideracions objectives orientades a la imparcialitat i l'interès comú, al marge de qualsevol altre factor que expressi posicions personals, corporatives o qualsevol altra que pugui topar amb la satisfacció dels interessos generals.

Article 120. *Compliment d'objectius.*

Ha d'actuar d'acord amb els principis d'eficàcia, economia i eficiència, i ha de vigilar la consecució de l'interès general i el compliment dels objectius de la unitat de la qual formi part.

Article 121. *Respecte a les àrees de responsabilitat.*

Ha de respectar les àrees de responsabilitat dels subordinats, i ha de considerar que les intromissions injustificades poden perjudicar la realització de la tasca encomanada.

Article 122. *Gestió de recursos.*

Ha d'administrar els recursos i els béns públics amb austeritat, objectivitat i transparència, d'acord amb els principis de legalitat i salvaguarda dels béns, i no els ha d'utilitzar en profit propi o de persones pròximes. També té el deure de vetllar per la seva conservació.

CAPÍTOL II

De la funció docent

Article 123. *Objectiu primordial de l'ensenyament.*

Qui exerceixi la funció docent, activitat que és permanent al llarg de la carrera militar tant en l'àmbit de la formació i perfeccionament com en el de la instrucció i l'ensinistrament, ha de tenir com a objectiu primordial ensenyar els alumnes i subordinats.

Article 124. *Qualitats necessàries.*

Ha de tenir present que per desenvolupar la seva tasca i aconseguir l'ascendent necessari són imprescindibles el prestigi i l'exemplaritat, assolits amb un profund coneixement de la matèria que imparteix, rigor intel·lectual, mètode, treball constant, competència professional i aptitud pedagògica.

Article 125. *Desenvolupament de la personalitat dels alumnes.*

Ha de procurar que els alumnes assoleixin la maduresa en la seva personalitat mitjançant el desenvolupament de l'esperit creatiu i la capacitat d'anàlisi crítica. En tot moment ha de fomentar-los capacitats per assumir el procés del coneixement i adaptar-se a la seva evolució, i infondre'ls inquietud per al perfeccionament constant i progressiu.

Article 126. *Formació militar i capacitat professional.*

S'ha d'esforçar, dins l'àmbit de les seves competències, perquè els alumnes adquireixin la formació militar i la capacitat professional necessàries per al desenvolupament correcte de les seves tasques i l'exercici adequat de les seves funcions i facultats.

Article 127. *Mètodes i tècniques.*

Ha de jugar les tècniques més modernes amb les reconegudes per l'experiència, per desenvolupar en els alumnes les capacitats d'integració, treball en equip i actuació en diferents missions i escenaris.

Article 128. *Obligació d'aprofitar els mitjans i les oportunitats.*

El militar ha d'aprofitar al màxim els mitjans i les oportunitats que les Forces Armades li proporcionen per formar-se o perfeccionar-se professionalment a través de l'ensenyament i també de la instrucció i l'ensinistrament, i hi ha de posar tot l'esforç i la capacitat.

Article 129. *Formació en valors.*

Qui exerceixi la funció docent ha de fomentar els principis i els valors constitucionals, tenint en compte la pluralitat cultural d'Espanya, i promoure en els alumnes els principis ètics i les regles de comportament del militar, amb l'objectiu que tots els membres de les Forces Armades fonamentin el seu exercici professional en el compliment més exacte dels preceptes que contenen aquestes Reials ordenances.